(המשך מעמוד 13)

ששון ענה כהלכה, ביקש הוכחות כי הפנייה מוסמכת, והציע כי שמעון ייפגש איתו אישית, אגב ביקורו הקרוב ברומא.

„לקנות קצין לבנוני"

מ"י שעקבי אחרי הרפתקותיו של ה־מייג'ור האמיץ סעיד חדאד, בוודאי התרשם כי הנה לפניו פטריוט לבנוני, אשר בצר לו השליך את יהבו על ישראל, מתוך מניעים אידיאליסטיים טהורים.

ייתכן שמי שסבור כך יחשוב שגיאת כאשר יקרא את הקטע הבא מיומנו של שרת. הוא נרשם במאי 1955, זמן קצר לפני ששרת נאלץ לפנות את מקומו על כס ראש־הממשלה, ולהחזיר את התפקיד לבן־גוריון. באותה שעה כבר היה מגוי וגמור עם בן־גוריון וחבר־מרעיו, ובראשם הרמטכ"ל משה דיין ומנכ"ל משרד־הבי־טחון שימעון פרס, לסלק את שרת כליל מן הבמה הפוליטית. הם עשו זאת כעבור שנה.

בפגישה זו השמיע דיין הצעה פשוטה: לקנות קצין לבנוני־נוצרי כלשהו, כקוויז־לינג ישראלי לכל דבר. הדבר הוצע בלי כחל ושרק, כעיסקה צינית המזכירה מיש־טרים מסויימים.

דיין גם לא הסתיר בשיחה סודית זו למה הוא מתכוון: סיפוח כל דרום־לבנון לישראל, עד לנהר הליטני, והפיכת שאר הלבנון למדינה לבנונית־נוצרית, תחת חסות ישראלית.

מן הראוי לזכור כי בשנים ההם טענה התעמולה הערבית בלי הרף כי ישראל זוממת לספח אליה את דרום־לבנון, כדי להשתלט על מימי הליטני. טענה זו נש־מעה באוזני כל אזרחי ישראל כהשמצה מיפלצתית, פרי הדימיון המיזרחי הפרוע. עתה מסתבר כי הדבר היה הרבה יותר קרוב לאמת מכפי שידעו אף הערבים עצמם — אלא אם כן היו להם ידיעות חשאיות מן הנעשה בצמרת העליונה של ישראל.

ועל כל פנים — כל מה שהתרחש בלבנון משנת 1975 והלאה כבר משתקף בקטע זה, שנכתב 21 שנים לפני כן.

וכך רשם שרת:

יום שני, 16 במאי 1955.

אחר הצהריים ניסיון נועז, יזום מצדי, של התייעצות בין מישרד־החוץ וצה"ל, לאחר הפסקה ארוכה. ישבתי ראש. מ־מישרד־החוץ המנכ"ל, לוריא, (גידעון) רפאל, (יוסף) תקוע, נג'ר. הזמנתי גם את טדי (קולק) ואת זיאמה דיכון. מהבי־טחון — בן־גוריון, הרמטכ"ל (משה דיין), ראשי אג"מ מאיר עמית ואמ"ן יהושפט הרכבי, עם סגנו יובל נאמן, ועוד מישהו.

בסעיף הראשון — הרכש מצרפת — לא היה ויכוח רב. הכל הסכימו כי יש לקנות בצרפת מה שרק אפשר, ויש למ־נוע מכירת נשק צרפתי למצריים אם רק אפשר.

ויכוח רב נתעורר בשאלה השנייה — מה ייעשה אם תפלוש עיראק לסוריה, או אם יקום איחוד שתי הארצות בדרך אחרת.

בטרם נתן בן־גוריון תשובתו לשאלתי זו, פתח בבעיית הלבנון. חלומו מאז — להתערב בענייני לבנון ולהביא לידי הכ־רזת קהילייה נוצרית. היה לי פעם וי־כוח רב איתו בעניין זה, וניסיתי להוכיח כי המארונים הם מישענת קנה קצוץ, כי הם מפולגים בפנים, וכי אין בהם גורם שיוכל להסתכן ויוכל לשמש לנו מישען ובעל־ברית של ממש. הוא בשלו.

נוכח אפשרות של פלישה עיראקית לסוריה, התעורר בו אותו יצר מחדש. נזכר כי יש גם דרוזים בלבנון, אשר ברור משום־מה כי יתנו יד להרפתקה של לבנון נוצרית, וכן פקד לטובה את המתואלים.

הרמטכ"ל (דיין) החרה אחריו וגילה צפונות מחשבותיו המרחיקות. לדידו כל מה שדרוש הרי זה למצוא קצין, ולוא בדרגת סרן, לרכוש את לבו או לקנותו בכסף, על מנת שיסכים להכריז על עצ־מו כמושיע האוכלוסייה המארונית. או אז ייכנס צה"ל ללבנון, יכבוש את השטח הבא בחשבון ויכונן שילטון נוצרי ב־ברית עם ישראל. השטח שמדרום לליט־טני יסופח סיפוח גמור לישראל, והכל על מקומו יבוא בשלום.

אם בקול הרמטכ"ל לוא שמענו, ועשינו זאת מחר, גם מבלי לחמתין לאות מבגדאד. אבל בנסיבות הנתונות מוכן הרמטכ"ל להתאזר בסבלנות עד שתעשה ממשלת עיראק את רצוננו ותכבוש את סוריה. בן־גוריון אמנם מיחר להדגיש כי תוכניתו הוא מכוונת לפעולה אך ורק נוכח כיבוש סוריה בידי עיראק.

לא רציתי להיכנס בוויכוח נרחב ונו־קב עם בן־גוריון על התוכנית הדימיונית והרפתקנית — המפתיעה בגולמיותה ובתלישותה — בנוכחות קציניו. הסתפק־תי בהערה כי פירוש הדברים לא הת־עצמות לבנון הנוצרית, אלא מילחמת יש־ראל וסוריה, ולפי סיכוי זה יש לשקול את ההצעות. עם זה קיבלתי הצעת בן־גוריון כי תוקם חוליה משותפת של מיש־רד־החוץ וצה"ל לטיפול בענייני לבנון. לשאלתי מי יתן הוראות לחוליה זו ענה בן־גוריון כי היא צריכה לעמוד תחת „הפיקוד העליון" של ראש־הממשלה.

חוסר־הרצינות שנתגלה מצד האגף ה־צבאי של ההתייעצות בכל גישתו לענייני הארצות השכנות, וביחוד לבעייה המור־כבת ביותר של מצבה הפנימי והחיצוני של לבנון, היה פשוט מבהיל. ראית בעליל כיצד אלה שהצילו את המדינה בגבו־רתם ובחירוף־נפשם במילחמת הקוממיות, מסוגלים להמיט עליה שואה אם תותר להם הרצועה בימים כתיקונם.

„הרפתקה מטורפת"

כ עבור שבועיים התכנסה החולייה שהוקמה. יש לזכור כי זה אירע לפני 23 שנה, וכי כבר אז הוקמה בממשלת ישראל ועדה בינמישרדית, שכל מטרתה היתה לבדוק את האפשרויות של התער־בות ישראלית בלבנון, כדי להביא לבי־תורה, לסיפוח חלק ממנה לישראל ול־ביצוע מהפכה בה.

וכך רשם שרת ביומנו:

כל זה כאשר שררו בין ישראל ולבנון יחסים מצויינים, וכאשר לבנון עצמה היתה שרוייה בשלום פנימי אידיאלי, ששימש דוגמה לי־עולם כולו.

וכך רשם שרת ביומנו:

שבת, 28 במאי 1955.

לפנות ערב שיחה עם גדעון רפאל על עניינים שוטפים, בין השאר על מה שנעשה ומה שלא נעשה כלפי לבנון, בעיקבות ההחלטה על הקמת חוליה משותפת למישרד־החוץ והביטחון.

הרמטכ"ל גורס שכירת קצין כלשהו, שיהא מוכן לשמש דחליל של מנהיג, על־מנת שצה"ל יופיע כנעזה לקריאתו „לשח־רר" את לבנון הנוצרית מעול נוגשיה ה־מוסלמים.

זו תהיה, כמובן, הרפתקה מטורפת, וטוב שהוקמה חוליה משותפת על־מנת שנוכל באמצעותה למנוע הסתבכות מסו־כנת. יש להטיל על החוליה תפקידי חקר וסקר ופעולות זהירות, במגמת עידודם של חוגים מארוניים שאינם מרכינים ראש ללחץ מוסלמי ומוכנים לחפש מיש־עון לעצמם בנו.

מן הראוי לקרוא את הפסוק האחרון פעמיים.

נאמר כאן כי שרת הצליח אמנם להדוף את ההצעות של בן־גוריון ודיין, שרצו בהתערבות מיידית בלבנון, אך לא מפני שהוא התנגד להן עקרונית, אלא מפני שהיה אדם זהיר.

לעומת זאת הסכים גם שרת שיש לע־שות פעולות־התירה חשאיות בלבנון, כדי להפר את השלום הפנימי בה.

מעניין שהאידיאולוגיה העומדת מאחרי הרפתקה זו היא כוזבה דתית, גם לגבי שרת. יש מיזחמה בין היהודים ו„המוסלמים", ובמיד־חמה זו נועד תפקיד ל„מארונים" — שאינם אלא כת דתית נוצרית. התסריט כולו הוא תעתוכת מו־זרה בין מושגים מימי־הביניים ומדיניות מודרנית, מן הסוג הציני ביותר.

„מישענת קנה רצוץ"

ב קיץ 1956 סולק שרת ממישרד־החוץ וממשלת ישראל, ושוב לא ידע מה מתרחש וכיצד מתקדמת הקנוניה של בן־גוריון ודיין לעירעור המישטר בלבנון. בכל זאת יש רישום נוסף — ומעניין ביותר — על נושא זה ביומנו.

ערב מיבצע־סיני, דאג בן־גוריון לסלק את שרת מן השטח, כדי שלא יוכל להפ־ריע. שרת, שלא ידע דבר, נשלח לשלי־חות מדינית חסרת־שחר באסיה. בשעה שכוחות צה"ל פרצו לסיני, בתיאום עם הממשלות הקולוניאליות של בריטניה וצר־פת, היה שרת עסוק בשיחה עם ג'והאר־לאל נהרו, ראש ממשלת הודו, האיש שנחשב אז כמנהיג הגדול של כל העולם השלישי.

בשיחה זו הו"ע שוב שמו של כמיל שמעון, אז נשיא לבנון, וכיום ראש „החזית הלבנונית" — מיסד־גרת־הגג של אירגוני הימין הנוצ־רי בלבנון.

יש להניח כי כבר אז היו קיימים קש־רים חשאיים בין בן־גוריון ובין שמעון. וכך רשם שרת:

יום שישי, 30 באוקטובר 1956.

אנו התוקפן!

...נהרו אמר (על טענות משה שרת כי אם הערבים פוחדים מישראל אדרבה, יעשו שלום ויבלמו בחוזה סכנת התפש־טותה) כי כל זה הגיוני אבל הם (הער־בים) אינם הגיוניים כלל.

הנה דווקא מנשיא לבנון, כמיל שמ־עון, נזדמן לו לשמוע את הדברים הקשים ביותר על ישראל — פחד עצום מהש־תלטותה. אמרתי כי זהו שוב אבסורד. הן מכל ארצות ערב יש ללבנון לחשוש פחות. זוהי הארץ היחידה במיזרח התי־כון שאין בה רוב מוסלמי, פרט לישראל. אנו והם יכולים להוות יחד חומה בפני השתלטות מוסלמית.

זוהי דוגמה לתיחכום המנהיגים המא־רוניים, המתיימרים להיות צאצאי הצידו־נים הקדומים, בעלי עבר מיסחרי ודיפ־לומטי רצוף של חמשת אלפים שנים ויותר.

בעודו רוקם את מזימותיו עם בן־גוריון, דאג כמיל שמעון לתקוף את ישראל ב־שצף־קצף באוזני מנהיגים זרים וגדול ה־עולם, ולהוקיע את מזימותיה.

שום דבר לא יפריע לאותו שמ־עון להצטרף מחר לקואליציה של אויבי ישראל, ואף להתקפה צבאית עליה, אם ייראה לו שהדבר משרת את האינטרסים של המימסד הפי־אודי־השמרני של ראשי החמוניות המארוניות.

כפי שמנהיגי ישראל ביקשו לנצל את ראשי המארונים כדי לשרת את מגמות הסיפוח וההתפשטות של ממשלת ישראל, כך ביקשו מנהיגי המארונים לנצל את ישראל למטרותיהם שלהם, דבר שלא הפ־ריע להם לנצל מעת לעת למטרות אלה גם את מנהיגי סוריה.

הגדרתו של שרת, שאנשים אלה הם „מישענת קנה רצוץ", מנוסחת בלשון ההמעטה.

שיא הצביעות המתחסדת

ל קורא הישראלי עלולים הגילויים האלה, שאמיתותם היא מעל לכל ספק, לגרום להלם.

מתגלים כאן מעמקים של ציניות מת־חסדת, שהאזרח התמים לא היה כלל מסוגל להעלותם על דעתם, עד שפורסם יומן זה. (אולי יימצאו כמה אזרחים שימצאו עתה לנכון, לפחות בסתר ליבם, להתנצל על המחשבות שעלו בליבם כאשר קראו, במרוצת השנים, את טענות העולם הזה על נושא זה.)

התעמולה הישראלית טענה במשך ה־שנים כי לבנון היתה אידיליה של דו־קיום מוסלמי־נוצרי, וכי אידיליה זו הופ־רה ביד גסה וברוטאלית על־ידי סוריה (או אש"ף, או „המוסלמים"). ברבבות נאו־מים ומאמרים הובא הדבר כהוכחה ניצחת לכך שאין לסמוך על הערבים, שהם בוג־דניים ומפירי־הסכם, וששום עם קטן ב־מרחב אינו בטוח בחייו נוכח הפראות הטבעית של הערבים.

מה יגידו עתה בעלי כל המאמרים וה־נאומים האלה — החל ביזהר („ס. יזהר") סמילנסקי וכלה באחרון הכסילים בכנסת ובעיתונות — נוכח הגילוי, כי ממשלת ישראל היא שתיכננה במשך שנים ארוכות את הריסות שלום־הבית בלבנון, פעלה לשם כך במחשכים, ובלי ספק תרמה תרומה נכבדה להשגת מטרה זו — שאת מחירה שילמו כל פלגי העם הלבנוני בטרגדיה אנושית נוראה, בנהרות של דם ובזוועות אין־ספור?

נוצריה בורחת מביירות: מיליון לבנונים הפכו פליטים